

УДК 711.4:364.4-054.7

doi: 10.20998/2227-6890.2023.2.16

Л.М. ГРЕНЬ, А.М. СОСПАТРОВ

ІНІЦІАТИВНА РЕКОНСТРУКЦІЯ ЗАНЕДБАНИХ БУДІВЕЛЬ ЯК СПОСІБ ФОРМУВАННЯ ФОНДІВ ЖИТЛА ДЛЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

У статті наведено приклади лідерства представників інституцій громадянського суспільства, волонтерів, які в ініціативному порядку і в партисипативний спосіб реконструюють будівлі, допомагають поселити внутрішньо переміщених осіб, які постраждали внаслідок бойових дій, спричинених російською агресією. Доведено, що реконструкція наявних будинків є ефективним і швидким способом забезпечення внутрішньо переміщених осіб житлом.

Наведено приклади реалізації проєктів Українського фонду соціальних інвестицій (УФСІ). Донорами проєкту в різні роки були уряди ФРН (KfW), Японії (JSDF), Швеції (SIDA), Великої Британії (DFID), Світовий банк, Європейський Союз, Фонд імені Чарльза Стюарта Мотта, Канадська агенція міжнародного розвитку, Міжнародний фонд «Відродження», Програма розвитку ООН щодо реконструкції наявних як житлових, так і нежитлових будівель з метою облаштування житла для внутрішньо переміщених осіб, що створює умови для плідної співпраці з іноземними донорами, продуктивного та прозорого залучення фінансових ресурсів.

Ключові слова: внутрішньо переміщені особи, громадянське суспільство, волонтери, реконструкція, інвестиції, житло, донори проєкту, територіальна громада, закордонний досвід.

L.M. HREN, A.M. SOSIPATROV

INITIATIVE RECONSTRUCTION OF NEGLECTED BUILDINGS AS A WAY OF FORMING HOUSING FUNDS FOR INTERNALLY DISPLACED PERSONS

The article provides examples of the leadership of representatives of civil society institutions, volunteers who proactively and participatoryly reconstruct buildings, help resettle internally displaced persons who suffered as a result of hostilities caused by Russian aggression. It has been proven that the reconstruction of existing buildings is an effective and quick way to provide internally displaced persons with housing.

Examples of the implementation of projects of the Ukrainian Social Investment Fund (UFSI) are given. Donors of the project in different years were the governments of Germany (KfW), Japan (JSDF), Sweden (SIDA), Great Britain (DFID), the World Bank, the European Union, the Charles Stewart Mott Foundation, the Canadian International Development Agency, the International Renaissance Foundation, the UN Development Program for the reconstruction of existing residential and non-residential buildings with the aim of arranging housing for internally displaced persons, which creates conditions for fruitful cooperation with foreign donors, productive and transparent involvement of financial resources.

Key words: internally displaced persons, civil society, volunteers, reconstruction, investments, housing, project donors, territorial community, foreign experience.

Постановка проблеми. Через російську агресію життя мільйонів громадян України опинилося під загрозою. В багатьох регіонах є руйнування житлових будинків, об'єктів соціальної сфери та інженерної інфраструктури. Мільйони українців залишили свої домівки: значна частина виїхала за кордон, решта евакуювалася до більш безпечних регіонів. За офіційною інформацією Міжнародної організації з міграції (International Organization For Migration), станом на червень 2023 р. в Україні близько 5,1 млн. людей є внутрішньо переміщеними особами (ВПО) [10]. Таке внутрішнє переміщення гостро потребує забезпечення їх житлом та створення умов для праці, щоб якнайшвидше залучити ВПО до відновлення

України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. 30 грудня 2023 р. набрав чинності Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» щодо деяких питань забезпечення внутрішньо переміщених осіб житлом для тимчасового проживання» від 08 листопада 2023 р. № 3446-IX. Як і вбачається з його назви, норми Закону вносять зміни до Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20 жовтня 2014 р. № 1706-VII [4].

Дослідженню проблем загальнотеоретичних особливостей правового статусу ВПО в Україні під час війни як в найгостріший період суспільно-

правової аномії, коли усі громадяни держави зазнають негативного впливу воєнних дій, присвячена робота В. Завального [2]. Дієвість нормативно-правових документів щодо надання допомоги ВПО на прикладі роботи Департаменту соціального захисту населення Полтавської області розкрито у дослідженні Л. Грень, І. Хмирова, С. Карлюка [1]. У статті І. Мельник досліджено проблематику ВПО, виявлено неоднорідність та специфічні характеристики цієї категорії як об'єкта соціальної роботи; проаналізовано сфери існування ВПО, через які відбувається адаптація до нових умов життя [5]. Проте, не мала міста висвітлення у наукових дослідженнях проблема забезпечення житла ВПО шляхом реконструкції занедбаних будівель.

Метою статті є розгляд ініціативної реконструкції занедбаних будівель як спосіб формування фондів житла для внутрішньо переміщених осіб.

Виклад основного матеріалу. Основними підходами до вирішення питання відбудови житла після війн та катастроф є забезпечення транзитним та тимчасовим житлом; будівництво нового житла; відбудова власними силами, коли відбудова житла здійснюється власними силами мешканця, але сторонні установи постачають матеріали та послуги; фінансування відбудови, коли відновлення житла здійснюється мешканцем за фінансової допомоги зовнішніх структур.

Для забезпечення житлом значної кількості ВПО розглядаються різні можливі варіанти:

- розміщення в наявних об'єктах житлового фонду;
  - використання об'єктів соціальної сфери для тимчасового проживання;
  - реконструкція не використовуваних гуртожитків та баз відпочинку;
  - перепрофілювання нежитлових об'єктів під житло;
  - монтаж модульних/контейнерних містечок;
  - будівництво капітального соціального житла.
- Управління Верховного комісара ООН у справах біженців наводить такі характеристики «адекватного» житла:
- захист прав власності;
  - доступність послуг, матеріалів, комунікацій та інфраструктури;
  - фінансова та фізична доступність;
  - придатність для проживання;
  - розташування;
  - культурна відповідність.

Досягнення цих вимог можливе лише шляхом будівництва/реконструкції постійного капітального житла, яке здатне забезпечити мешканців належним рівнем фізичного комфорту, сприяти їх соціальній адаптації та залученню до економічної активності. Будівництво/реконструкція капітального житла, на відміну від тимчасових модульних варіантів житла, потребує ґрунтовного підходу до планування, проектування, будівництва та введення в експлуатацію, оскільки таке житло розглядається ВПО як постійне, формує нові місцеві соціальні групи, створює додатковий благоустрій.

Гарним прикладом реконструкції наявних як житлових, так і нежитлових будівель з метою облаштування житла для ВПО була реалізація проєктів Українського фонду соціальних інвестицій (УФСІ). Донорами проєкту в різні роки були уряди ФРН (KfW), Японії (JSDF), Швеції (SIDA), Великої Британії (DFID), Світовий банк, Європейський Союз, Фонд імені Чарльза Стюарта Мотта, Канадська агенція міжнародного розвитку, Міжнародний фонд «Відродження», Програма розвитку ООН. Найбільш репрезентативними серед усіх є проєкти УФСІ: проєкт «Сприяння розвитку соціальної інфраструктури УФСІ V» протягом 2015-2019 рр. (14 млн. євро) та проєкт «Сприяння розвитку соціальної інфраструктури УФСІ VI» протягом 2018-2022 рр. (14 млн. євро). Донором проєктів є уряд ФРН (через KfW). Мета – створення житла для ВПО, вдосконалення інфраструктури соціальної сфери (шкіл та дитячих садків) у територіальних громадах, які приймають ВПО.

Задля створення належних умов проживання ВПО було використано, здебільшого, нежитлові приміщення комунальної власності територіальних громад, а саме: колишні гуртожитки, готелі, полишені житлові будинки й адміністративні будівлі або частини таких будівель. Більшість із них роками перебували у занедбаному стані. Основними видами будівельних робіт, які виконувались за кошти гранту були заміна покрівель, вікон та дверей, ремонт фундаментів, утеплення фасадів та зміцнення перекриття, встановлення нових систем опалення та водопостачання, а також виконання внутрішнього та зовнішнього оздоблення. Від 2015 р. у рамках цих двох проєктів на 17 об'єктах чотирьох областей України УФСІ було облаштовано 119 квартир та 192 кімнати в гуртожитках для розміщення 700 ВПО, а також відібрано 26 наступних об'єктів (субпроєктів) для впровадження, з яких 13 – житлових (первинні субпроєкти), а також 4 школи й 8 дитячих садків (вторинні субпроєкти). Для відображення реалізації завдань створено інтерактивну карту об'єктів проєкту.

Закордонний досвід. 1992 року GTZ (ФРН) відремонтував і реконструював низку комунальних та господарських будівель, які були пошкоджені під час війни в Хорватії, для розміщення біженців із сусідньої Боснії та Герцеговини. Загалом було реконструйовано та переобладнано на колективні притулки 39 будівель із санвузлами, основними меблями, опаленням. У цих будівлях було розміщено близько 12 тис. людей. Реконструйовано було будівлі готелів, громадських будівель, казарм та фабрик. Вартість виконаних робіт на 1 біженця становила 600 євро.

На Балканах було реалізовано проєкт самопомоги з відбудови житла «Self-help housing in the Balkans, 1993–2000: SIDA's experience». Мета – будівництво мешканцями власного житла з допомогою родичів та друзів. Підтримка надавалася в оплаті й винайманні фахівців для виконання технічно складних завдань будівництва. В основному за рахунок проєкту самопомоги SIDA профінансувала ремонтні та реконструкційні роботи з близько 6400 будинків у Боснії та Герцеговині, 850 – у Хорватії та понад 1300 –

у Косові. За висновком SIDA, проєкт із самопомогі був на 40 % дешевшим порівняно з будівництвом житла із залученнями підрядників. Люди дбали про якість будівництва, оскільки будували для себе. Багато хто вважав за краще виконувати роботу самостійно, оскільки не довіряли підрядникам у питаннях якості виконання робіт. Такий підхід може бути прийнятним в Україні для відбудови власного житла садибного типу як на місці зруйнованих будівель, так і в територіальних громадах, куди переїхали ВПО, за умови надання їм земельних ділянок для індивідуального будівництва [3].

Кращий закордонний досвід з реконструкції житлових будівель для ВПО є прикладом для України. Так, в Івано-Франківську небайдужі взяли на себе відновити гуртожиток, щоб поселити до нього ВПО. На початку березня 2022 р. професорка катедри фінансів Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу (ІФНТУНГ) Ліліана Гораль запропонувала відновити гуртожиток, що кілька років стояв пустою в центрі міста.

Університет нафти і газу має багато гуртожитків – усі передані для заселення. Цей був нежилым понад п'ять років: ані електрики, ані води, ані тепла в ньому не було. Університети можуть ремонтувати гуртожитки, лише якщо вони є на самокупності. Оскільки у гуртожитку ніхто не проживав, то й коштів на його ремонт не було.

Заручившись підтримкою ректора університету, Ліліана Гораль зробила допис до Фейсбук про те, що варто було б надати гуртожитку № 1 друге життя, й закликала колишніх студентів та співробітників долучитися до такої ініціативи. Того часу до Івано-Франківська щодоби прибувало по кілька евакуаційних потягів, та їх пасажирів ночували хто де: спортивні зали, школи, дитячі садки, складські приміщення заводів. Поселення відбувалося хаотично, місць бракувало. А в університеті тим часом простоював порожній гуртожиток на чотири поверхи, а це 61 житлова кімната, де б могла проживати 61 родина.

На першу толоку зібралося близько 15 осіб. А наступні два тижні до гуртожитку щодня прибували волонтери: ремонтували водо- і тепломережі, крани, розетки, світильники, замінювали/вставляли дверні замки, зривали/клеїли шпалери. Активними учасницями й координаторками всього процесу стали Ліліана Гораль та Ірина Перезова – завідувачка катедри підприємництва та маркетингу ІФНТУНГ. Щодня вони робили дописи до соцмережі про всі потреби: клей, шпаклівка, шпалери, штори, посуд, ліжка, матраци, подушки, ковдри.

Містяни й переселенці долучалися, хто як міг: працею, речами, посудом. До ініціативи долучилися й місцеві бізнесмени: «BlagoDevelopment» надали шпалери. Мальтійська служба передала матраци, місцеві волонтери – подушки, ковдри, рушники, постіль. Програма розвитку ООН допомогла закупити лінолеум та 20 дверей до кімнат, ГО «НДКПЦ бізнесу, маркетингу і права» постачала побутову техніку. Підтримку ініціатива отримала й від обласної військової адміністрації, з якою університет уклав меморандум про співпрацю щодо поселення ВПО.

Серед волонтерів, які щодня працювали в гуртожитку зранку до комендантської години, були ВПО з Харкова, Києва, Кропивницького, Ірпеня, Донецька, Рубіжного, працівники університету та мешканці міста й області. Кожен втівав від думок про війну, про той жах, який вона принесла. Волонтери готували каву, канапки й гарячі обіди. В ініціативи з'явилася власна назва: «Другий дім ІФ».

У гуртожитку оновлено кухонні меблі, завезено побутову техніку (пральні машини, варильні поверхні, праски, мультиварки, мікрохвильові печі, чайники), оновлено санвузли, мийки, душеві кімнати. Триває оновлення меблів у кімнатах завдяки Програмі USAID «Демократичне врядування у Східній Україні».

Наприкінці травня 2022 р. до відремонтованого та обладнаного гуртожитку заселилися перші 50 осіб. Тепер там проживають сім'ї ВПО, як і було заплановано. Але після завершення війни за короткий час гуртожиток повернеться до свого початкового призначення.

Загалом за рік волонтери завершили реконструкцію чотирьох об'єктів на 150, 80 та 180 мешканців у Івано-Франківську та на 250 мешканців у Кам'янці-Подільському.

Спершу проєкт робили власноруч за свої кошти, самі майстрували меблі. Потім до роботи доєдналися сотні волонтерів та іноземні донори.

У процесі переобладнання гуртожитку до ініціативи «Другий дім ІФ» долучилася команда урбаністичної лабораторії «MetaLab». Ця співпраця стала початком нового етапу реконструкції: гуртожиток отримав нових спонсорів, волонтерів і фахівців, які забезпечили новий дизайн кімнат, нові технології й матеріали, нові системи опалення, водопостачання, каналізації, електропроводку, оновлені дах, фасад, дитячу кімнату й терасу на підвір'ї.

До «MetaLab» приєдналися київські («Urban Curators») та харківські фахівці (ГО «Критичне мислення»). Також до складу команди увійшли десятки волонтерів із різних міст, зокрема учасники руху «Будуємо Україну разом». Гуртожиток став пілотним у більш масштабному проєкті від «MetaLab», який назвали «Ко-Хати» [9].

Наведемо приклад реалізації Благодійним фондом «Житло для ВПО» проєкту реконструкції гуртожитку спільно з Ірпінською міськрадою. В Ірпінській міській територіальній громаді на Київщині створено Центр соціалізації для ВПО з комфортними смартквартирами, окремими кімнатами для дитячих ігор та дозвілля дорослих. Занедбану будівлю в селі Михайлівка-Рубежівка реконструює Благодійна організація «Благодійний фонд «Житло для ВПО». Вона втілює проєкти соціального житла, яке буде належати територіальній громаді та використовуватися для забезпечення житлом тих, хто його втратив через війну.

Основний виклик – неспроможність територіальних громад. Місцеві ради протягом років позбувалися комунального майна, а все, що є в їхніх активах – це земля й аварійні будівлі, часто без правовстановлювальних документів. До того ж,

багатьом територіальним громадам бракує фахівців та коштів для роботи з таким майном.

Як критерії вибору будівлі розглядалися перебування у власності територіальної громади й компактність, оскільки для реконструкції потрібні великі кошти. Та головне – участь муніципалітету: він теж повинен долучитися як фінансово, так і сприяти отриманню всіх документів та дозволів. Адже будівля перебуває у власності територіальної громади. Гуртожиток як формат є максимально наближеним до житла та відносно легко може бути трансформований у багатоквартирний будинок.

Окрім того, що були підготовлені коштом територіальної громади всі вихідні дані, міськрада виділила кошти на зовнішні мережі та благоустрій.

Для реалізації проекту реконструкції саме гуртожитку процес поділили на кілька етапів. Спочатку залучали кошти на архітектурний проект та робочу документацію. Кошти на ці підготовчі роботи збирали завдяки платформі «BigIdea». Й лише потім змогли залучити кошти на будівельні роботи. Проект реалізується завдяки внеску польської компанії «Dom Development», внескам різних міжнародних осередків «JCI», пожертвам від небайдужих українців. Також завдяки фонду «Postcode Ukraine» облаштовано зони спільного користування та дитячу бібліотеку.

Визначення родин для заселення взяла на себе міськрада, адже саме вона формує списки потреб у територіальній громаді. Це, у першу чергу, переселенці, які обрали для себе Ірпінь як нове місце проживання. Строк розміщення визначається умовами угоди між ВПО та муніципалітетом.

Гуртожиток, який після реконструкції стає Центром соціалізації переселенців, залишиться у власності територіальної громади для потреб ВПО, соціально вразливих груп населення, ветеранів. У країні давно назріла потреба у соціальному житлі, яке буде надаватися територіальною громадою тим, хто справді його потребує.

Приклад реалізації Благодійним фондом «Житло для ВПО» проекту реконструкції гуртожитку спільно з Ірпінською міськрадою доводить, що такі точкові ініціативи можливі та потрібні у кожній територіальній громаді.

В Україні гуртожитки у теперішньому стані – морально застарілі будівлі щодо планувального рішення: одна кімната на сім'ю, де люди сплять, їдять, проводять дозвілля, навчаються, спілкуються, відзначають свята, відпочивають. Зазвичай, ВПО мають побутові речі, які нема де зберігати. Житлова кімната перетворюється ще й на склад. Для вирішення завдання збереження речей ВПО (велосипеди, санчата, валізи, гуманітарна допомога) Фондом «Житло для ВПО» в концепції створення Центрів соціалізації переселенців передбачено обладнання комор у просторі горища [8].

У м. Ковелі на Волині реалізується інвестиційний проект «Реконструкція двоповерхової адміністративної будівлі та навчально-побутового корпусу під багатоквартирні житлові будинки на вулиці Драгоманова» у межах програми НЕФКО «Підтримка ЄС для нагальних потреб розміщення внутрішньо

переміщених осіб в Україні», що фінансується Інвестиційною платформою суспільства Європейського Союзу (NIP).

Підписано договір з підрядником на суму 1 000 798 євро. Планується ввести до експлуатації 24 квартири, які повністю вмеблюють та укомплектують побутовою технікою.

За словами Ковельського міського голови Ігоря Чайки, ці помешкання будуть власністю територіальної громади. Зараз готується документ, який визначатиме порядок надання і користування цими приміщеннями [8].

У м. Дрогобичі на Львівщині Благодійний фонд «Move Ukraine» має намір облаштувати соціальне житло для ВПО. Фонд вже тривалий час працює в Україні та здійснює моніторинг процесів приймання та розміщення ВПО в територіальних громадах. Організація планує провести реконструкцію частини занедбаної триповерхової будівлі, розташованої на вулиці Фабричній. Там облаштують одно- та двокімнатні квартири для вимушених переселенців, які проживають у Дрогобицькій міській територіальній громаді та перебувають в черзі на отримання тимчасового житла.

Управління капітального будівництва Дрогобицької міської ради виступатиме замовником майбутніх робіт [6].

Висновки. На підставі викладеного матеріалу статті ми можемо зробити такі висновки:

1. Реконструкція наявних будинків є ефективним і швидким способом забезпечення ВПО житлом. Недоліками реконструкції нежитлових будівель в житлові є потреба зміни функціонального призначення й суперечність містобудівним умовам щодо розташування житла, наприклад, в промзонах. Тому перепрофілювання є менш пріоритетним порівняно з реконструкцією занедбаних гуртожитків, баз відпочинку, пансіонатів [3]. Такі проекти можна здійснювати в будь-якому населеному пункті, адже мільйони людей в Україні залишилися без житла, а покинуті будівлі є в кожній територіальній громаді. Цей механізм варто використати в майбутньому створенні фонду соціального житла по всій країні.

2. Реконструкція занедбаних об'єктів дає імпульс ревіталізації території населених пунктів. Доцільність цього підтверджується соціальним ефектом від того, що покинута будівля припиняє бути притулком наркозалежних та смітником. Тим самим вдається підвищити якість території.

3. Викладений підхід створює умови для плідної співпраці з іноземними донорами, продуктивного та прозорого залучення фінансових ресурсів.

Список літератури

1. Грень Л.М., Хмиров І.М., Карлюк С.В. (2022). Вимушена міграція внутрішньо-переміщених осіб у період воєнного стану: нормативно-правовий аспект. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства.* № 2. С. 52-56.
2. Завальний В.В. (2022). Загально-теоретичні особливості правового статусу внутрішньо переміщених осіб в Україні. *Аналітично-порівняльне правознавство.* № 6. С. 213-217.

3. Законодавче забезпечення житлових прав внутрішньо переміщених осіб та практичні інструменти їх реалізації в Україні ; Проект USAID «Підвищення ефективності роботи і підзвітності Органів місцевого самоврядування» («ГОВЕРЛА») Retrieved from https://decentralization.gov.ua/uploads/attachment/document/946/%D0%96%D0%B8%D1%82%D0%BB%D0%BE_%D0%92%D0%9F%D0%9E.pdf

4. Законодавчі зміни щодо забезпечення внутрішньо переміщених осіб житлом для тимчасового проживання. Retrieved from <https://r2p.org.ua/page/zakonodavchi-zminy-shchodo-zabezpechennia-vnutrishno-peremishchenykh-osib-zhytlo-dlia-tymchasovoho-prozhyvannia>

5. Мельник І.П. (2017). Внутрішньо переміщені особи як об'єкт соціальної роботи. *Наукові часописи Університету*. Вип. 23. С. 176-182. Retrieved from <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/19304>

6. На Львівщині реконструюють будівлю для проживання ВПО ; Реінформ Retrieved from <https://reinform.com.ua/31136/na-lvivshhyni-rekonstruyuyut-budivlyu-dlya-prozhyvannya-vpo/>

7. Соловей Ольга, Фонд «Житло для ВПО» розповіла про реконструкцію гуртожитку для потреб ВПО ; І. Настич. Build Portal. Retrieved from <https://budport.com.ua/news/27546-olga-solovey-fond-zhitlo-dlya-vpo-rozpovila-pro-rekonstrukciyu-gurtozhitku-dlya-potreb-vpo>

8. У Ковелі на розвиток громади залучають міжнародні кошти. Офіційний сайт Ковельської міської ради. Retrieved from <https://kovelrada.gov.ua/u-koveli-na-rozvytok-gromady-zaluchayut-mizhnarodni-koshty/>

9. Як забезпечити житлом переселенців? Рішення: відновлення покинутих приміщень. А. Смагіна. Рубрика. Retrieved from <https://rubryka.com/article/housing-solution-for-displaced-persons/>

10. Displacement Tracking Matrix. International Organization for Migration. Retrieved from <https://dtm.iom.int/ukraine>

References (transliterated)

1. Hren L.M., Khmyrov I.M., Karliuk S.V. (2022). Vymushena mihratsiia vnutrishno-peremishchenykh osib u period voiennoho stanu: normatyvno-pravovyi aspekt. Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu «KhPI». Seriya: Aktualni problemy rozvytku ukrainskoho suspilstva. № 2. S. 52-56.

Відомості про авторів / About the Authors

Грень Лариса Миколаївна (Hren Larysa) – Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри педагогіки та психології управління соціальними системами ім. академіка І.А. Зязюна; Харків, Україна; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4466-6018>;

Сосипатров Артем Михайлович (Sosipatrov Artem) – Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти, Харків, Україна

УДК 376:316.614

doi: 10.20998/2227-6890.2023.2.17

Л.В. КОСТИНА, Н.В. ЛЯБАХ

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ ДЛЯ ДІТЕЙ З ООП ПРИ ДИСТАНЦІЙНІЙ ФОРМІ НАВЧАННЯ (З ДОСВІДУ РОБОТИ)

У статті доведено необхідність забезпечення якісної освіти та її доступності для всіх верств населення, для дітей з особливими освітніми потребами, зокрема. Зосереджено увагу на організації психологічної допомоги, підвищенні рівня соціально психологічного супроводу, вирішенні проблем, які можуть стати перешкодами в подальшому дорослому житті, на пошуку нових методів для осіб з особливими освітніми потребами під час здобуття освіти у дистанційному форматі. Наведено приклади організації роботи з учнями з особливими освітніми потребами в Комунальному закладі «Покотилівський лицей № 2» Харківської області. Відмічено сумісну роботу цього навчального закладу з Інформаційно-ресурсним центром «Без бар'єрів» науково-технічної бібліотеки Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут». Наголошено на тому, що отримання особами з особливими освітніми потребами якісної загальної та професійної